

CAP

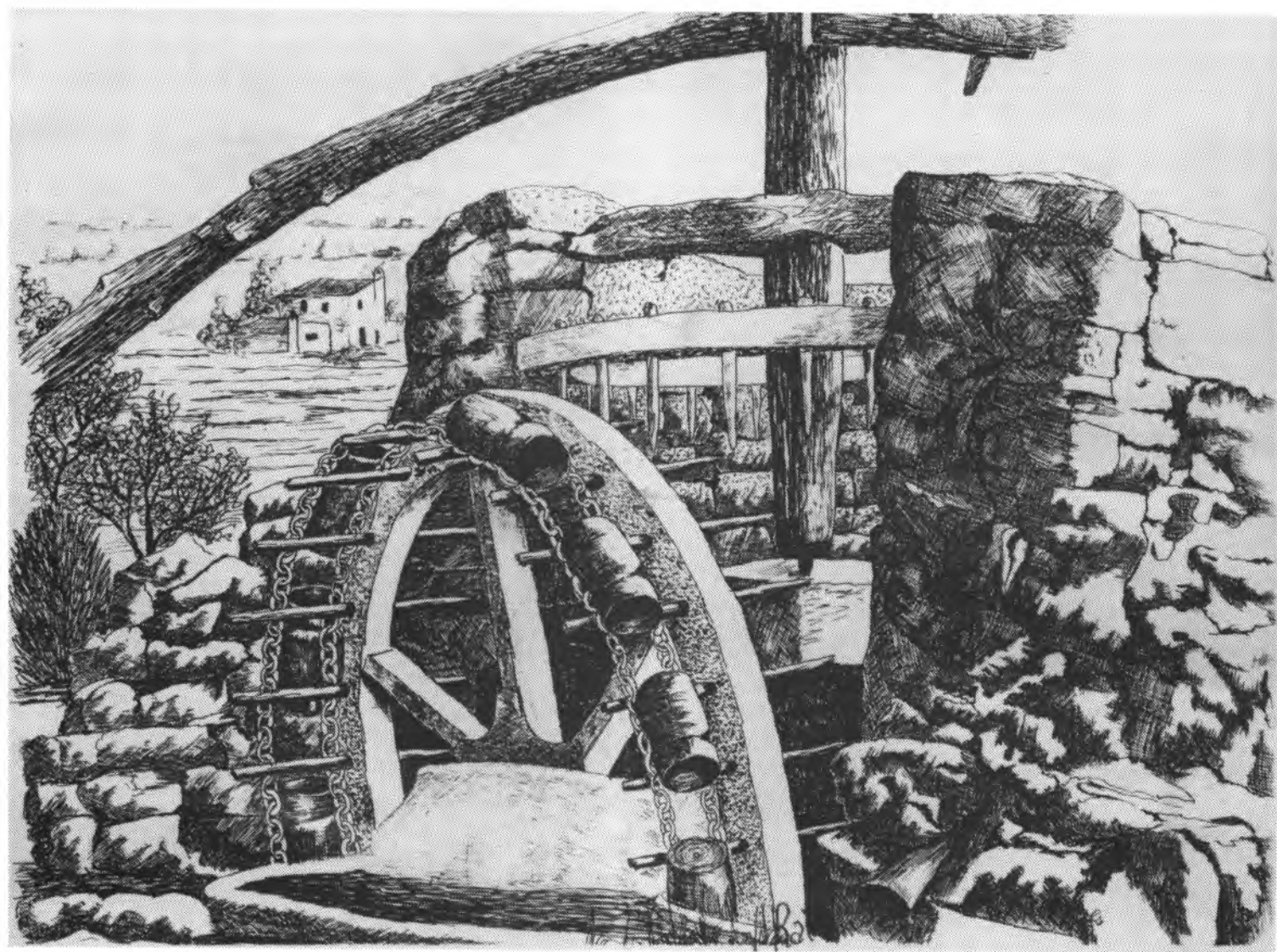
VERMELL

nº 153

Capdepera i Cala Rajada

maig 1 994

PORTALET

Cap Vermell

maig 1994
Nº 153

Obra Cultural Balear

**Capdepera
i
Cala Rajada**

L'hem fet:

Joan Rai.
Pep Terrassa.
M. Antònia Gomis.
Jaume Fuster.
Paco Galià.
Sebastià Ferrer.
Joan Espiritusanto.
Miquel Ferragut.
Llucià Sirer.
Isidor Rodríguez.
Andreu Genovart.
Toni Melis
Miquel Lliteres

Dipòsit legal 1197/80.

Imprimeix:

T Tirrena S.A. Tel. 55 52 12.
Pintor Juan Gris Manacor

*Els col.laboradors
d'aquesta revista expressen la
seva opinió als articles firmats **

Cap Vermell.
Apartat de correus, 69.
Capdepera.

Cap Vermell 2

S'ensumen les eleccions d'un any enfora. Malgrat els comicis municipals seran d'aquí a un any, les espases ja estan en lo alt: tant a nivell estatal -amb una autèntica brega de galls entre els líders del PP i PSOE- com a nivell autonòmic i local.

Dins aquest mar es pot comprendre la picabaralla sorgida recentment entre el govern municipal i la Conselleria de Sanitat per l'assumpte del centre sanitari de Capdepera. Una vegada més es fa evident una clara manca de seriositat per part de les institucions: fa un parell de mesos (Cap Vermell, nº 148) en un acte oficial -amb tot el protocol que li pertoca- es col.locava la primera pedra del que seria el nou centre sanitari del carrer Ponent. Tot eren bones paraules, millors intencions i compromissos d'acabar les obres el més aviat possible, amb la millora que això suposaria per a l'atenció sanitària primària. Però sembla que, realment, de bones intencions n'està l'infern ple, i quan molts donaven l'obra per feta ens astoram, si és que encara ens resta capacitat per a sorprendre'ns, amb aquest lamentable espectacle: l'Ajuntament ha paralitzat les obres, amb la clara intenció de posar la Conselleria de Sanitat en entredit, mentre assegura que les obres s'acabaran (... però, com i quan?) encara que el Govern Balear no acompleixi el seu compromís. L'única argumentació aportada per la Conselleria és la de manca de recursos econòmics, postura que ha assumit el PP local, el qual, a l'ensem, en dóna la culpa de tot a l'Ajuntament per negar-se a pagar la diferència.

Sembla lògic posar-se del costat dels interessos del poble. L'intent de que l'Ajuntament assumeixi la diferència entre els 40 milions prevists com aportació inicial de la Conselleria, i els 25 que pretén aportar en aquests moments, suposarà, una vegada més, una discriminació per als habitants d'aquest municipi. Al cap d'avall, quan paga l'Ajuntament pagam tots.

Des d'aquí ens atrevim a exigir que la Conselleria construeixi el Centre Sanitari, senzillament perquè ens pertoca i, inclús, gosam de demanar-ne un altre per a Cala Rajada, o una reforma i modernització urgents de la Casa del Mar de Cala Rajada.

No ens serveixen els arguments de les obres que el Govern ha duit a terme dins el municipi -no massa, i en tot cas insuficients- perquè ara del que estam parlant és de sanitat, un dret bàsic de la població que no es pot obviar: mil rotondes, per necessàries que siguin, no solucionen els problemes de salut.

Per altra banda, Capdepera i Cala Rajada tenen una població de fet i de dret suficient com per poder exigir un PAC independent del d'Artà. Potser els nostres polítics no s'han mogut prou, no han pressionat suficientment o no han sabut anar a plorar a Ciutat. I com que el Govern sembla escoltar-se qui més plora...

Plaça des Sitjar

COMPROMÍS. El dia 24 de desembre, l'Ajuntament celebrà en Ple Extraordinari, en què s'aprovà una operació de tresoreria per un valor d'uns 150 milions de pessetes. Es tractava d'evitar el col·lapse. L'aprovació comptà amb el vot favorable dels regidors del PP, que condicionaren aquest vot a que el senyor Batle es comprometès a realitzar "per part d'un professional de reconeguda solvència" un diagnòstic de la situació financera i un pla de viabilitat.

Fonts del PP afirmen que aquell compromís no s'està duent a terme i el deute segueix augmentant. El Batle no és de la mateixa opinió. El pròxim pressupost confirmaran o desmentiran a uns o altres.

CENTRE SANITARI. La polèmica està servida. El canvi de parer de la Conselleria de Sanitat, al disminuir la seva participació en la construcció del Centre Sanitari de Capdepera, passant de 40 a 25 milions, ha fet reaccionar l'Ajuntament paralitzant les obres. L'argument de manca de dotació pressupostària emprat per la Conselleria, ha estat rebujat ja que la pròpia Conselleria realitzà el pressupost i el projecte.

Ens ha paregut que els responsables locals del PP pixaren fora de test en intentar justificar l'injustificable passant la pilota al camp del contrari. Les institucions autonòmiques haurien d'esser més serioses: fa quatre dies el senyor President del Govern Balear, Gabriel Cañellas, davant un nombrós públic al·ludia a la importància del Centre Sanitari d'aquest poble, la seva urgència i el plaer que li produïa completar la xarxa de centres sanitaris. Ja se n'ha oblidat?

S'AUBA. El dia 13 d'abril, el Ministeri d'Educació i Ciència de les Balears entregà les aules del pre-escolar de S'Auba a l'Ajuntament, malgrat duguin un parell d'anys en funcionament.

Sembla que el motiu d'aquest retràs ha estat la negativa a rebre les obres per part de l'Ajuntament fins que el MEC no s'hagués compromès a vallar la part

frontal del solar, problema ja solucionat, tal i com demanava l'APA.

NN.SS. Fa uns mesos que, encara que aquí no en parlem gaire, hi ha reunions a l'Ajuntament, de polítics i tècnics en relació a la revisió de les Normes Subsidiàries del nostre municipi. Hi ha rumors i comencen a produir-se contactes entre partits, quan les futures normes encara no han sortit a exposició pública. Nosaltres quedam al·l'espera, amb el desig que l'esmentada revisió no impliqui un augment de la superfície urbanitzable ni es creïn noves urbanitzacions, mentre en resten moltes d'inacabades.

INVERSIONS. Les eleccions s'apropen i les administracions comencen a ferar inversions. A l'anterior número indicàvem una sèrie d'accions del MOPT, que s'han concretat i confirmat pel Batle. Antoni Muntaner indicà que s'han aprovat: el passeig de Cala Lliteres, amb un pressupost de 49 milions; el passeig de Cala Gat, amb 44 milions; i el pont del Torrent de Canyamel, per 29 milions. D'aquestes tres obres, el Pont ja ha estat adjudicat i les altres es faran després de la temporada turística. Muntaner informà que el MOPT s'encarregarà dels projectes i del cost total de la inversió.

CLUB NÀUTIC. La renovació de la junta que regeix el funcionament del Club Nàutic, ha estat molt moguda, com la mar d'aquest mes d'abril. En principi, es presentaren dues candidatures, encapçalades per Climent Garau (actual president) i Salvador Moll, respectivament. Aquest últim, impugnà l'altra candidatura per preteses irregularitats en la presentació dels candidats -els membres de la junta anterior haurien d'haver dimitit prèviament a la seva presentació a la reelecció-. Aquesta al·legació fou acceptada per la junta electoral del Club, anul·lant la candidatura de Climent Garau i proclamant com a guanyadora la de Salvador Moll. Aquesta decisió, fou a la vegada

recorreguda, tot qüestionant la validesa de l'acord. El que és cert és que l'ambient segueix enrarit pel Club Nàutic. Les diferències venen d'enrere i podrien anar per llarg.

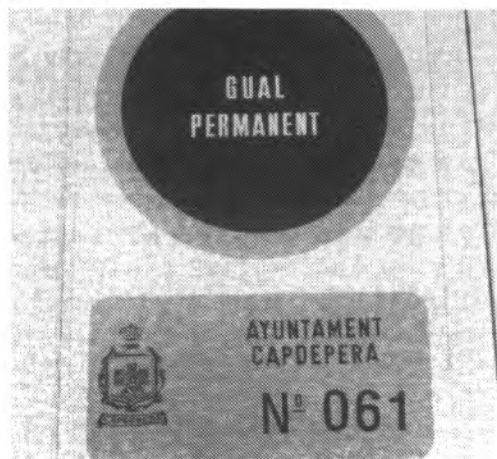
FAÇANES. Són moltes les cases que s'estan rehabilitant dins Capdepera i Cala Rajada, cosa que ens ompl d'alegria ja que suposa un fre a la degradació del casc urbà -mentre es faci amb una mica de gust-. D'entre totes volem destacar aquesta del Carrer Major, just devora la Plaça des Sitjar, que presenta un portal peculiar.

No estaria de més que es divulgàs àmpliament el pla de rehabilitació de façanes del Govern Balear.

Capdepera, posa't guapa!

NORMALITZACIÓ. No volem qüestionar la bona voluntat de l'Ajuntament en l'assumpte de la normalització lingüística, però s'ha d'admetre que aquest tema el duu certament endarrerit. Es fan esforços, s'intenta, però haurien de posar-hi una mica més d'esment i no ficar la pota amb errades ortogràfiques majúscules, fàcilment subsanables sols consultant el diccionari. Per exemple, a totes les plaques de gual permanent hi apareix la paraula "Ayuntamiento", quan fins els nins de primària saben que s'ha d'escriure "Ajuntament". Si a més de treure gairebé tota la documentació en castellà, les poques coses que es fan en català es presenten així...

BANDA DE MÚSICA. La Banda fou notfícia el passat mes de març, per dues raons: s'elegí una junta gestora que se'n fes càrrec fins a les properes eleccions, i s'oferí un concert el dissabte dia 26. Aquest concert, qualificat de molt important ja que suposava la primera aparició amb el nou director, fou un èxit artístic, per bé que no hi assistí una gran quantitat de públic. Les eleccions a què ens hem referit tendran lloc durant aquest mes de maig i ja vos n'informarem.

PLACES. Ja ho vàrem dir en el Cap Vermell del mes passat: el cartell de preus de l'antiga parada de taxis de la plaça dels Mariners, fa oi. Es tracta, simplement, de retirar-lo.

Per la seva part, l'escenari de la plaça dels Pins està caiguent a bocins. Ja falten moltes peces de marbre, oferint una imatge de deixadesa. Aprofitam també per recordar que hi ha peces dels bancs que es mou de manera alarmant. Ara és fàcil de posar-hi remei; si cauen i es trenquen, la cosa sortirà més cara.

GEO. La revista alemanya GEO ha dedicat un altre número especial a Mallorca, on hi podem trobar una especial referència a la costa de Llevant i una sèrie de fotografies de Capdepera. Però si aquestes són prou bones, el text, tot i haver estat escrit pel prestigiós periodista Josep Melià, és ple de tòpics, incorreccions i afirmacions de caire històric sense cap base. Els alemanys s'ho poden beure, però nosaltres...

CURTES.

* El programa de Capdepera Ràdio, "Es ca que menja globos", ha fet un anyet. Enhorabona i endavant!

* Diumenge dia 1 de maig, els catequistes de Capdepera i Cala Rajada, amb tots els nins i nines, feren una excursió al Munt Gros. Tornaren molt cansants però s'ho passaren prou bé.

* El maig ha començat amb molta calor, els primers dies arribarem a prop dels 30°.

* S'acabaran les obres de l'espigó del moll nou de Cala Rajada abans del canvi de segle?

* La rotonda de la carretera de Son Servera sembla deixada de la mà de Déu. Necesita urgentment, si no mà de Déu, sí mà de jardiner. Hi ha qui pensa que s'hi podria fer una reserva africana, lleons inclosos.

* La Festa del Treball, ha passat més aviat desaparecebuda per aquests indrets.

* El Patronat de Turisme, ha aprovat adherir-se a la "Plataforma cívica contra la Incineradora de Son Reus". La proposta fou presentada pel seu nou president Xisco Vives, i aprovada per unanimitat.

* Del dia 30 d'abril al 6 de maig s'exposaren a sala municipal d'exposicions, els brodats fets al taller de brodat d'enguany. Hi pogueren admirar autèntiques obres d'art. Enhorabona !

SETMANA DEL LLIBRE. A Capdepera i Cala Rajada es celebrà, un any més, la Setmana del Llibre, amb una sèrie d'actes prou interessants.

- dia 20 i dia 23, la Biblioteca sortí al carrer, a les places de l'Orient i dels Pins, respectivament. Hi col·laboraren les llibreries L'Orient i Cala Rajada, amb venda de llibres amb descompte i regal de roses.

- dia 19, na Caterina Conta-contes deleïtà els més joves amb les seves històries, plenes de màgia i fantasia. La biblioteca de S'Auba resultà insuficient per acollir el gran nombre de nins i nines que acudiren a la convocatòria.

- dia 22, hi hagué actuació teatral, de Miquel de Marxi, amb l'obra "Per raons humanitàries", consistent en dos monòlegs. Fou el contrapunt a l'acte anteriorment esmentat, ja que hi assistí un nombre insignificant d'espectadors. Això sí, els que hi anaren sortiren molt satisfets, tota vegada que l'actuació fou excel·lent.

- dia 23, Jaume Alzina i Mestre, acompanyat per Isabel Moll, presentà el seu llibre "Població, terra i propietat a la Comarca de Llevant de Mallorca (segles XVII/XIX-XX)". La trentena de persones que hi assistiren pogueren assabentar-se de les característiques i peculiaritats de l'evolució de la població del nostre municipi. Després, en el torn de preguntes, s'entaulà una molt interessant conversa entre públic i ponents.

HOMENATGE A SON COLETES. Un grup d'integrants de la corrent crítica del PSOE de Capdepera acudiren el passat 17 d'abril al homenatge que cada any es fa a les víctimes de la guerra civil en el fossar de Manacor, Son Coletes, per expressar amb la seva presència el rebuig a les confrontacions violentes entre els ciutadans d'un mateix país. Ens va sorprendre la quantitat d'assistents a l'acte, entre els quals molts de militants de diversos partits d'idees progressistes. El discurs pronunciat pel sacerdot Jaume Santandreu va sortir de la llua dels altres oradors, ja que proposà pasar la fulla negra d'aquest llibre mentre que tots els altres tenien molt present totes les persones que sentiren en la seva pell els resultats de la confrontació.

EL TEMPS

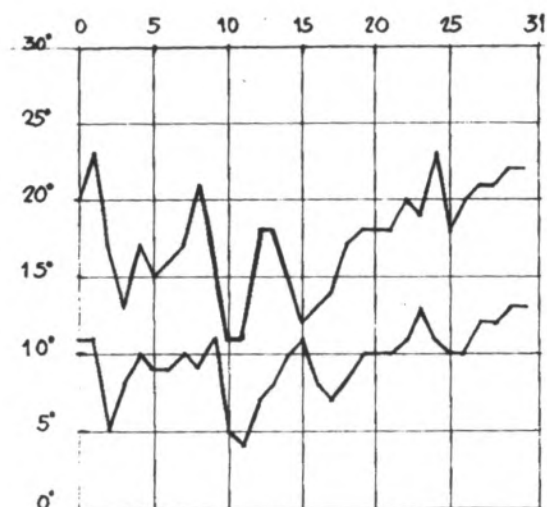
EL NOSTRE TEMPS

per Joan Espiritusanto

ABRIL

Dins el primitiu calendari romà de Ròmul era el mes d'abril el segon del any i tenia 30 dies. Quan l'ordenació de Numa Pompili passà dos mesos mes, aquest va anar ocupant el quart lloc, amb 29 dies. Les modificacions introduïdes per Julius César li tornaren atribuir els 30 dies que en la actualitat conserva. Es creu que el nom d'aquest mes procedeix del grec, de la paraula "afros" que significa escuma i d'aquesta es va engendrar Venus, a qui està dedicat com a símbol de la fertilitat.

Després d'aquesta introducció anem a comentar com ha estat la seva presència entre nosaltres. Tota la activitat meteorològica ha vinguda dins les dues primeres dècades del mes. Els dies 2,3 i 4 amb 1,8 l/m2, dies 10 i 11 amb 19 l/m2, i les pluges dels dies 16, 17, 19 i 20 amb 19 l/m2. Per lo tant fan un total de 39,8 l/m2. La precipitació màxima correspon al dia 10 amb 15 l/m2, amb vent de tramuntana, podem senyalar dos dies de trons i llamps els dies 10 i 12, sense que els altres fenòmens fossin perceptibles al nostre endret. La quasi totalitat de les pluges varen esser baix el domini dels vents de tramuntana, excepte els dos darrers dies que bufà de llebeig i ponent.

En quant a les temperatures s'observa les oscil·lacions dels primers 20 dies, per anar a una recuperació al final del mes. Descens brusc de les màximes el dia 3, amb 13° de màxima seguint una lenta recuperació per tornar a donar una temperatura pròpia de l'hiver els dies 10 i 11 amb 11° que han estat les mínimes de les màximes. Les màximes varen correspondre als dies 1 i 24 del mes amb 23°.

La mitjana de les mínimes la situarem als 8°, amb mínima de 4° el dia 1, i la màxima de les mínimes el dia 23 amb 13°, franca recuperació al final del mes.

Com s'ha anat anunciant pels mitjans de comunicació el dia 10 de maig, en canvi de lluna a nova, tindrem un eclipse anular de sol visible parcialment a Espanya, començant a les 14 h. 12 m. per acabar a les 20 h. 11 m.

AGENDA DE LA VILA MES D'ABRIL

NATS:

Dia 8, Iván Esteban Alba d'en José Luis i Carmen

Dia 21, Julio José De la rosa Torrado d'en Julio i Micaela

Dia 21, Maria Jimenez Gómez-Quintero d'en Fermín i Angela

NOCES:

Dia 2, René Medina amb Maria Isabel Torrecillas Cortés

FINATS:

Dia 9, Antònio Ramos Brazo (1916)

Dia 24, Margarita Lliteres Vaquer (1904)

RACÓ dels MAJORS

És un luxe una Residència per a la gent gran?

Luxe, necessitat... són paraules ambigües. El concepte luxe és molt relatiu, depèn de qui ho necessiti.

Necessitat és un terme inexpressiu, s'ha de concretar quina cosa és realment necessària per aconseguir un fi o cosa desitjada, ineludible. Ens explicam?

Aclariguem un poc més la qüestió. El col·lectiu de majors considera i pretén que és una necessitat peremptòria disposar de la Residència per a poder ser atesos dignament a la seva vellesa. I per això no creim que sigui un luxe aconseguir aquesta antiga, arrelada edificació, construïda sota la direcció del prestigiós arquitecte (i bon amic meu) ja mort, senyor Joan Aguilar Sancho.

Edifici singular incrustat en el casc antic de la bella Cala Rajada, en el mateix lloc on abans hi hagué l'enyorat Hotel Castellet, el nom del qual ens el recorda un carrer lateral.

És quelcom així com un vaixell en el varador que, sobre terra ferma, necessita una petita reparació per a reflotar-lo novament.

I quin millor destí que rehabilitar-lo per a qui més el necessita, aprecia i mereix!

— J. Pujadas —

CARTES

Passeig Colon

Entenem que allà s'hi produeix alguna cosa irregular que fàcilment seria subsanable.

Ens explicarem. Ha d'esser tancat totalment al trànsit rodat. Mantenint obert el vial per als residents i veïnats, amb entrada pel carrer Ramon Franco (amb senyal de disc) i sortida pel carrer Pizarro.

Tothom ho hauria d'agrair: residents i turistes.

Avui per avui hi ha una tendència generalitzada a convertir en zona peatonitzada tota la línia propera al mar. Això ja s'ha fet a altres zones del Passeig Marítim (Avinguda Amèrica, Passeig Colon, Enginyer Gabriel Roca i Cala Gat).

Ens queda, únicament, aquest tram del Passeig Colon, el més freqüentat pels peatons i on més molesten els vehicles. Fins i tot hi ha uns pals amb cadenes. Val?

Cafeter

Jocs perillosos

El carrer és un perill sempre. Pel tràfic, avui en dia. Pels jocs infantils i juvenils. I a més, llocs com la Plaça dels Pins, dels Mariners o de l'Església, no són molt adequats.

Cala Rajada s'ha anat poblant, cosa natural. Per

això, s'han de traslladar a llocs naturals i apropiats per als jocs, ja en descampats o bé en llocs esportius habilitats a tal fi.

La temporada de bany a la mar o piscina acollirà, per uns mesos, aquesta al·lotada. I després?

Se seguirà insistint amb els jocs més o manco violents a les vies públiques...?

Un amant de la joventut

Plaça dels Pins

Les plaques de l'espectacular paret de marbre de la Plaça dels Pins cauen a bocins. Serà per defecte o per presses en la seva construcció? Hi hauran ajudat al seu enderroc els centenars de pilotades rebudes per les puntades d'aquests al·lots aspirants a ser Butragueños?

Certament, més d'un veïnat desitjaria veure-ho enderrocat del tot, ja que el mur en qüestió tapa la visibilitat i lleva espai a la Plaça.

UN

FRASES

- La família és un ideal, no un idili. (Cardenal Etchegaray)
- El món necessita la veu del Papa (Cardenal Ratzinger)
- Les edats de la nostra existència, l'edat de la vellesa o de l'ancianitat, no són dates matemàtiques. (Ortega y Gasset)
- S'ha de fundar una nova cultura sobre la base de les cultures del passat a les quals ha enriquit una experiència de segles. (Gandhi)

DEMANDA A L'AJUNTAMENT

Cotxes damunt les voravies.

En alguns llocs es deixen els vehicles (cotxes, motos...) damunt les voravies, dificultant el pas als vianants. Obligant-los a caminar per la calçada, cosa que a la vegada molesta i fa nosa als conductors que circulen. S'infringeix la normativa, per què?

S'haurien de prendre mesures per tal d'evitar aquesta infracció.

1994

Any Internacional de la Família

LA FEBRE DE LA MODERNITZACIÓ A FINALS DEL SEGLE XIX

El passat dia vint-i-tres d'abril fou presentat a Capdepera, a la sala d'actes de l'Ajuntament i amb poca assistència de públic, el llibre de Jaume Alzina i Mestre «Població, terra i propietat a la comarca de Llevant de Mallorca (Segles XVII/ XIX-XX). L'autor, acompanyat de Isabel Moll Blanes, ens presentaren el treball i a continuació obriren un diàleg que fou prou interessant.

Capdepera, en el darrer quart de segle XIX, va a ser un municipi capdavanter en la modernització econòmica i cultural; el treball d'en Jaume ens ho confirma però la tasca realitzada no permet una explicació de tot aquest procés modernitzador perquè manquen estudis, informació i documentació.

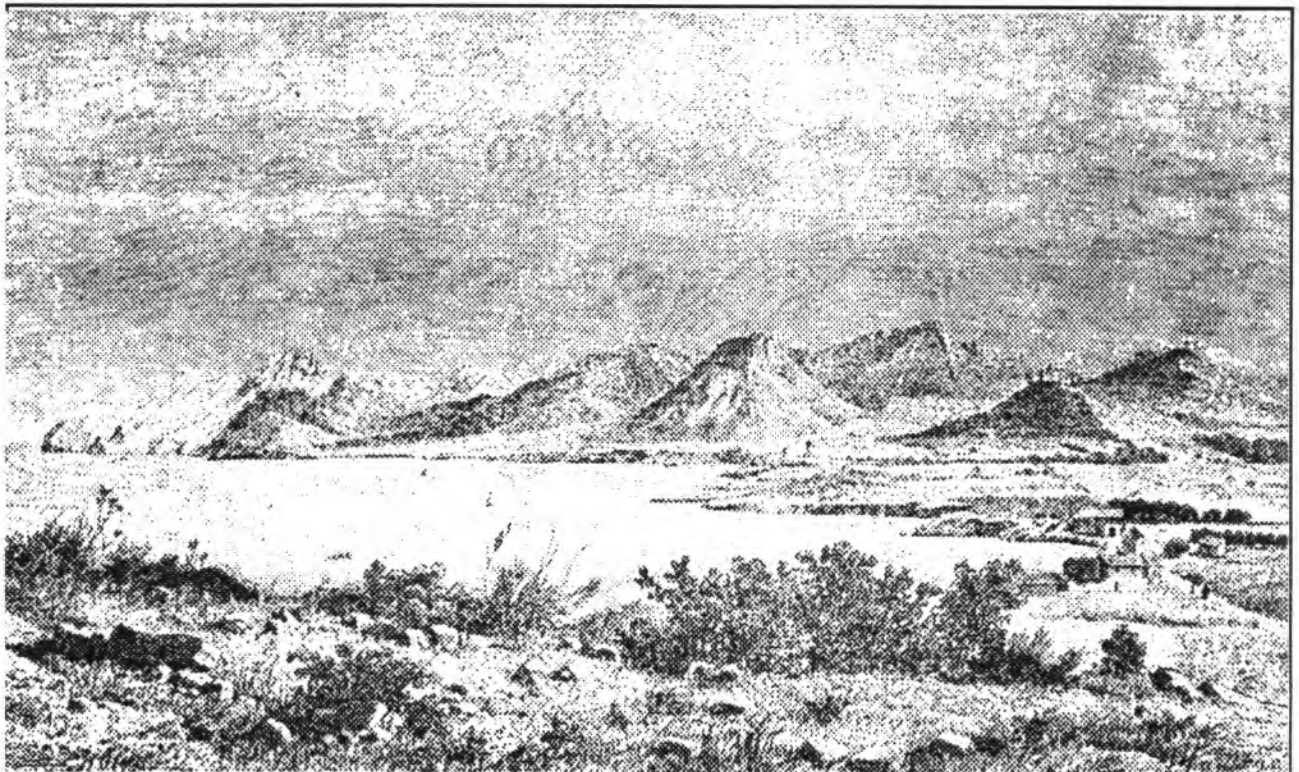
En aquest període el nostre poble ja presentava uns índexs demogràfics moderns que el diferenciaven dels demés pobles de Mallorca i que eren semblants als que tenien els pobles costaners de Catalunya, València i alguns punts del nord d'Espanya.

Aleshores ja havíem superat els índexs demogràfics propis de la societat agrària: alta natalitat i mortalitat i una forta mortalitat infantil. En aquells moments ja érem una societat d'economia diversificada amb una baixa mortalitat infantil; una important reducció de l'índex de natalitat i una baixa mortalitat que allargava l'esperança de vida.

Els estudis realitzats sobre aspectes culturals del nostre poble també presenten unes característiques úniques a Mallorca. Capdepera era el poble amb el nivell d'escolarització més alt i, per tant, amb l'índex d'alfabetització més alt.

Sembla que, fins i tot, havíem posat al dia els nostres hàbits alimentaris. Es disposa de llistats, per pobles, dels joves que eren reclamats per fer el servei militar i resulta que els joves de Capdepera eren els més alts de Mallorca i això no és possible sense una dieta alimentària adequada.

Capdepera també fou capdavanter en rompre amb els estrictes hàbits i comportaments públics,

Gravat de la costa gabellina. En primer terme Cala Rajada, devers 1875. *Die Balearen* de l'Arxiduc Lluís Salvador

tan rigorosament vigilats pel clergat i moralistes catòlics. LLavors els nostres padrins ja ballaven d'aferrat encara que fos un assumpte pecaminós. Els índexs d'assistència a missa eren baixos, contradient la norma general.

Aquests indicis de modernització que apuntaren els conferenciants no tenen de moment explicació. Un fenomen tan atípic crida l'interès dels historiadors i, per això, demanaren la col·laboració dels gaballins alhora de recollir documentació i informació oral i escrita.

Aquesta «febre modernitzadora» s'accelerava entorn dels anys setanta. Com diu la historiadora Bel Peñarrubia «a partir del 1868 es crearen nombroses societats mercantils i comença una *febre d'or* dels negocis molt coincident amb la que afecta el Principat, i que s'ha de relacionar amb l'empenta de la conjuntura internacional».(1)

Capdepera s'apuntà a la corrent modernitzadora i en pocs anys sortí una petita burgesia emprenedora. A l'any 1891 els canvis ja eren notables. Segons un «almanaque» escrit per Pere d'Alcàntara Penya *el cens, que a l'any 1877 era de 2.300 veïns, passà, a l'any 1891, a 2.613. L'agricultura era pobre però en canvi la indústria de l'obra de pauma era ben pròspera i important l'exportació que s'en feia per tota la illa i a l'estranger. Els seus habitants eren molt aptes pel comerç i la marineria. Cala Rajada era un nucli urbà de moderna construcció i en expansió que fàcilment es podia transformar en un port segur.*

El poble està ben comunicat amb Artà, Palma i Manacor, amb diligència diària cap a aquest darrer punt.

Els comerciants en fruits del país:

Llorenç Caldentey (Creus), Joan Flaquer, Antoni Fuster (Ranxer), Pere Ginard, Joan Moll i Bartomeu Servera (pericus).

Comerciants en comestibles amb tenda oberta:

Llorenç Caldentey, Antoni Fuster i Pere Ginard

Comerciants en farines:

Joan Flaquer i Bartomeu Servera.

Comerciants en fusta:

Joan Moll i Bartomeu Servera.

Com sorgí aquesta petita burgesia? Amb quina infraestructura comercial i econòmica comptaven? Quines tensions es produïren entre exportadors i productors? El tema es engrescador i aclarir-ho és una feina de tots. Les activitats econòmiques que realitzà aquesta petita burgesia no consten a l'arxiu municipal perquè el registre d'aquests intercanvis es feia d'una manera privada i la majoria dels llibres de comptabilitat s'han perdut, no queda, per tant, més remei que cercar dins la memòria col·lectiva.

Josep Terrassa

NOTES:

(1). *Mallorca davant el centralisme (1868-1910)*. Bel Peñarrubia i Marquès. Editorial Curial, Barcelona 1980

CONVERSA AMB...

Un conegut, i no anam de berbes, ens explicava la seva versió de la justícia, representada amb una bena als ulls i unes balances. Una bena perquè és cega als sentiments i les sentències no parlen el llenguatge dels homes. Uns platerets per depositar-hi les monedes que faran que s'inclini d'una banda o altra. Res a veure, doncs, amb les lluites revolucionàries que ens portaren la modernitat, la bena ja no representa la igualtat dels ciutadans davant la llei ni les balances l'equilibri, el sospesar els arguments en pro i en contra per arribar a una sentència justa.

Potser arribada l'hora de canviar de símbol, no ho sabem, en tot cas són preocupants les conclusions de les estadístiques sobre la valoració que de la justícia en fan els ciutadans espanyols.

Podríem escriure que una de les condicions de la justícia és la immediatesa del judici, sobre la tradicional manca de medis humans i materials a què condemnen al poder judicial els pressuposts de l'Estat, sobre les condicions de vida a les presons, del laberint burocràtic pel que naveguen els expedients de persones humanes; però tota argumentació és lletra morta davant la paraula d'un home que parla des de la presó estant.

SANTOS GARCIA BENITEZ

Consideradas simplemente las verdades hasta aquí expuestas, es evidente que el fin de las penas no es atormentar y afligir a un ente sensible, ni deshacer un delito ya cometido. ¿Se podrá en un cuerpo político, que bien lejos de obrar con pasión, es el tranquilo moderador de las pasiones particulares, se podrá, repito, abrigar esta crueldad inútil, instrumento del furor y del fanatismo o de los débiles tiranos? ¿Los alaridos de un infeliz revocan acaso del tiempo, que no vuelve las acciones ya consumadas? El fin, pues, no es otro que impedir al reo causar nuevos daños a sus ciudadanos y retraer a los demás de la comisión de otros iguales. Luego deberán ser escogidas aquellas penas y aquel método de imponerlas, que guardada la proporción hagan una impresión más eficaz y más durable sobre los ánimos de los hombres, y la menos dolorosa sobre el cuerpo del reo.

-El motivo de mi estancia aquí es que en el 87 cometí un delito y vengo a pagarlo ahora. Junto a mi abogado recurrimos el caso para ver de conseguir un posible perdón, no me lo han podido dar y he tenido que venir a cumplir. Hace poco llegó la sentencia del Supremo y llevo aquí dos meses y medio.

La condena es de cinco años y si lo llevo insuperable puede ser incluso que en dos años esté fuera.

Ahora se está intentando buscar un posible tercer grado con lo que podría hacer una terapia más profunda en un centro especializado, en una granja, en Inca. Esto me ayudaría mucho y podría, así mismo, ayudar a muchos chicos, al haber yo pasado por estas experiencias y también encontraría monitores que me ayudarían a personalizarme.

En arribar, en una garita, defora del Centro Penitenciario, demanam pel funcionari que ens havia de possibilitar l'entrevista, després de la conformitat ens obrin un petit reixat, tot indicant-nos que ens dirigiguem a l'entrada principal, allí ens demanen els DNI i prenen nota, al cap de poc temps arriba el nostre enllaç, ens salutem i ens fa passar a unes oficines on ompl, a màquina, un qüestionari amb les dades dels DNI; sortim, passam a través d'un aparell detector de metalls, ens demanen un altra cop els DNI que aquesta vegada ens

Si es un mal la interpretaci3n de las leyes, es otro evidentemente la oscuridad que arrastra consigo necesariamente la interpretaci3n, y a3n lo ser3 mayor cuando las leyes est3n escritas en una lengua extraña para el pueblo, que lo ponga en la dependencia de algunos pocos, no pudiendo juzgar por s3 mismo cu3l ser3 el 3xito de su libertatd o de sus miembros en una lengua que forma de un libro p3blico y solemne uno casi privado y dom3stico. ¿Qu3 deberemos pensar de los hombres, sabiendo que en una buena parte de la culta e iluminada Europa es esta costumbre inveterada? Cuanto mayor fuere el n3mero de los que entendieren y tuvieran entre las manos el sacro c3dice de las leyes, tanto menos frecuentes ser3n los delitos; porque no hay duda que la ignorancia y la incertidumbre ayudan la eleocuencia de las pasiones.

canvien per unes targes edintificatives que ens enganxem a la camisa. Sortim a un pati, el travessam, entram a la pres3 per un petit vest3bul quan una porta electr3nica es tanca rera nostra per obrir-se'n un altra al davant, giram a la dreta i veiem en Santos, ens sembla un xic nervi3s, esperant -ell no sap aqui- ens aguaitam, anem cap a ell , ens saludam i l'atent funcionari ens fa pujar una escala que desemboca en una sala gran amb dues files de taules d'oficina a dreta i esquerra. Ens assseiem a una de tantes, l'oficial ens deixa i a poc a poc, mentalment, ens anam situant, a Ciutat, a la pres3, a una sala del primer pis, asseguts amb en Santos i amb un renou ambient que ja jutjam t3pic d'aquests centres.

Anteriormente, con ocasi3n de una entrevista a la Iglesia Evang3lica, ya hablé para CAP VERMELL, entonces no ca3 en la cuenta de aprovechar la oportunidad de pedir, mayormente a las personas a las que haya hecho daño, y a todo el pueblo, perd3n. Me gustaria aprovechar ahora para pedir perd3n al pueblo, aunque yo no hable bien y por mi boca no salga bien, me gustaria que se pueda poner bien.

Al llarg de la conversa, en Santos, insistí en qu3 li agradaria que fossim capaços de transmetre als lectors el que ell vol dir i diu no saber expressar. Fals, en Santos parla en un correctíssim castell3. És sorprenent, un espera trobar-se amb un jovenot incapaç d'articular tres frases seguides tot i utilitzant el t3pic argot dels ambients marginals, i no, en Santos sap bé el que diu i com expressar-ho. De totes maneres ens ha passat la pilota i ara el problema és nostre, ens agradaria, en aquesta ocasi3 més que mai, que l'entrevistat en qued3s satisfet de la conversa.

Tanto más justa y útil será la pena cuanto más pronta fuere y más vecina al delito cometido. Digo más justa porque evita en el reo los inútiles y fieros tormentos de la incertidumbre que crecen con el vigor de la imaginación y con el principio de la propia flaqueza; más justa porque siendo una especie de pena la privación de la libertad no puede preceder a la sentencia, sino en cuanto la necesidad obliga. La cárcel es sólo la simple custodia de un ciudadano, siendo por su naturaleza penosa, debe durar el menos tiempo posible y debe ser la menos dura que se pueda. El menos tiempo debe medirse por la necesaria duración del proceso y por la antigüedad que da derecho a ser juzgado antes. La estrechez de la cárcel no puede ser más que la necesaria, o para impedir la fuga o para que no se oculten las pruebas de los delitos. El mismo proceso de acabarse en el más breve tiempo posible. ¿Cuál contraste más cruel que la indolencia de un juez y las angustias de un reo? ¿Las comodidades y placeres de un magistrado insensible, de una parte, y, de otra, las lágrimas y la suciedad de un encarcelado? En general el peso de la pena y la consecuencia de un delito debe ser la más eficaz para los otros, y la menos dura que fuere posible para quien la sufre; porque no puede llamarse sociedad legítima aquella en donde no sea principio infalible que los hombres han querido sujetarse a los menores males posibles.

Yo estaba enganchado a la droga cuando cometí el delito, robo con intimidación. No estaba bien, estaba en tratamiento i tres días después de cometer el delito tenía que ingresar en un centro de rehabilitación. No estaba en mi sano juicio, había mezclado antibióticos con alcohol y hacía cosas que realmente no entran en la cabeza de una persona.

Al principio intenté desengancharme de la droga por mi mismo, y me lo creía, pero qué va! de vez en cuando seguía pinchandome y sin darme cuenta, poco a poco, me iba metiendo otra vez en el mundo de la droga. Poco a poco me fué dominando y terminé, otra vez, cometiendo delitos.

Al final, cuando me encontraba muy, pero que muy mal, mi familia y la policía local intentaron darme la última mano. Yo quería salirme, pero la droga era más fuerte que yo. Gracias a algo más fuerte que yo pude ir a Madrid donde estuve catorce meses, dos y medio en Remar y once en Betel, que por cierto, hace unos diez meses se ha instalado en Mallorca.

Me fue bastante bien, de hecho ya tenía allí responsabilidades, pero yo quería probar como me podía ir en la calle, porque en el centro todo es más fácil. Sali a la calle, hace unos once meses, y me ha ido bien, aunque la terapia nunca sobra, no sólo para los drogadictos, sino para cualquier marginado.

En este tiempo no he tocado nada de droga ni me he juntado con nadie relacionado con la droga. Una vez has sido drogadicto siempre tienes que estar pendiente, en guardia, siempre con la espada preparada para luchar y poder decir no a la droga y elegir entre el mal y el bien.

De hecho, lo mejor que hice al llegar de Madrid fue, por decirlo de algún modo, ponerme bajo las faldas de una Iglesia donde la gente me ha ayudado mucho.

Una vegada al carrer, com et va tractar la gent, els coneguts, va tenir dificultats la integració al poble ?

-Yo no me lo creía, con el mal que había hecho, pensaba que no iban a aceptarme, pero puedo decir que, no esta vez, sino la anterior, encontré una buena acogida.

Incluso una empresa vino a buscarme para trabajar y tuve que decirles que no porque tenía que ingresar en prisión, para mi era dar mal testimonio entrar a trabajar y a los tres meses tener que abandonar

Otras dos consecuencias funestas y contrarias al fin mismo de estorbar los delitos se derivan de la crueldad de las penas. La primera, que no es tan fácil guardar la proporción esencial entre el delito y la pena, porque aun cuando una crueldad industriosa haya variado mucho sus especies, no pueden éstas pasar nunca más allá de aquella última fuerza a que está limitada la organización y sensibilidad humana. Y en habiendo llegado a este extremo, no se encontraría pena mayor correspondiente a los delitos más sañosos y atroces, como era necesaria para estorbarlos. La otra consecuencia es que la impunidad misma nace de la atrocidad de los castigos. Los hombre están reclusos entre ciertos límites, tanto en el bien como en el mal; y un espectáculo muy atroz para la humanidad podrá ser un furor pasajero, pero nunca un sistema constante, cual deben ser las leyes, que si verdaderamente son crueles, o se mudan, o la impunidad fatal nace de ellas mismas.

¿Quien al leer las historias no se llena de horror, contemplando los bárbaros e inútiles tormentos que con ánimo frío fueron inventados y ejecutados por hombres que se llamaban sabios? ¿Quién podrá no sentir un estremecimiento interior y doloroso al ver a millares de infelices, a quienes la miseria (o querida, o tolerada de las leyes que siempre han favorecido a los pocos y abatido a los muchos) obligó y condujo a un retroceso desesperado sobre el primer estado de naturaleza, o a acusados de delitos imposibles y fabricados por la temerosa ignorancia, o a reos sólo de ser fieles a los propios principios, despedazados con supuestas formalidades y pausados tormentos por hombres dotados de los mismos sentidos, y por consiguiente de las mismas pasiones, agradable espectáculo de una muchedumbre fanática?

para venir aquí. Quería dejar que pasara un poco de tiempo para cumplir con la justicia y luego reinsertarme en la sociedad, tranquilamente, sin deber nada a nadie y tener la conciencia tranquila

En Santos parla baixet, molt a poc a poc, sembla com si sospesàs molt el que diu. Pensam que per a la tranquil·litat que ell necessita no és aquest el lloc adequat. Com transcorr el temps aquí dins ? De quina manera influeix sobre l'estat d'ànim estar empresonat ? Com ho dus, Santos ?

-Una persona que está bien y la meten aquí dentro lo que hacen es darle muchas posibilidades para que caiga de nuevo. El ambiente no es el mejor para curarse. Si al salir me preguntan como me ha ido no podré decir que bien, el ambiente, la gente que está aquí no es la más apropiada para ayudarte, aunque ya saben lo que hay: a mi no me vienen a pedir un cigarro porque saben que no fumo, que ya no me pincho, y ya quedo un poco aparte, aunque, claro, aquí tienes que aprender a vivir, tienes que abrir mucho los ojos, aunque en esta carcel he visto que respetan mucho como tu eres.

A medida que las penas son más dulces la clemencia y el perdón son menos necesarios. ¡Dichosa aquella nación en que fuesen funestos!

Cesare Beccaria 1738-1794

Aquí estoy muy descontrolado, me refiero a la cabeza que no puedo centrarla. Los miércoles, jueves y viernes tengo terapia evangélica y hace tres semanas que estamos haciendo un estudio bíblico que me ayuda a centrarme, pues estoy muy descontrolado, la cabeza la tenía muy mal. He encontrado a dos personas cristianas, también, con las que hablo de cosas que tenemos en común.

I no sabeu com és de difícil donar esperances, no trobam les paraules adequades, totes semblen ridícules, buides, falses. Què se li pot dir a una persona en franc proces d'integració social a la que li cauen cinc anys ? No es gens ni mica congruent parlar, en aquesta sala, de moral. Com anam d'ànims ?

-De moral estoy bien, lo que pasa es que no me gusta pensar en cinco años, porque sino entro en depresiones profundas y para salir se necesita mucho valor.

Lo que me da esperanzas es la posibilidad de conseguir el tercer grado i poder ir a la granja. Aparte està la gente que me ha venido a visitar como Toni Muntaner, Jeroni "Jeroniet", i la gente que se que me apoya, que estan conmigo, que no me dejan, es muy fuerte, es muy grande, es lo que mayormente me motiva.

En acabar el temps avisam l'amable funcionari que ens retorna fins a la porta de sortida de la presó, després del reglamentari intercanvi de targes d'identificació i DNIS. Ens n'anam amb la impressió que en Santos ha estat content de la visita i prometent d'enviar-li aquest número de la revista. @ CAP VERMELL 1994.

La tira...

d'en Toni.

GLOSES

*M'han donat, per concursar,
vint versos. Ben poca cosa!
Un glosador quan s'hi posa
ja es troba que ha d'acabar,
com si es versos fessin nosa!*

*Quinze, sols, ara en puc fer
i encara no he començat
sa història d'aquest glosat.
Vertaderament no sé
com n'he de treure entrellat.*

*Deu versos tudats. Quin drama!
Mal viatge de cançó!
Crec que és més entenedor
qualque pic s'ase quan brama
que jo que em dic glosador.*

*Amb cinc versos, qui entendreà
lo que amb quinze no s'ha entès?
Ara sols me'n queden tres
i en tot cas ha quedat clar
que es pot glosar i no dir res.*

JAUME FUSTER I ALZINA
Segon Premi del Concurs de
l'Associació d'Amics de sa Glosa.

El cafè dels dissabtes
*una xerrada en torn a la taula,
dels qui feim
"Cap Vermell"*

Dissabtes de 16'00 a 17'30 hores

Capdepera Ràdio
107,5 FM

SIRVIOLA AMB PEBRES

(per a 4 persones)

Ingredients:

4 talls de sirviola
2 pebres torrats, grossos
sal, pebre i llimona
farina

Per a la salsa:

2 pastanagues
1 ceba
4 tomàtigs grossos
2 cullerades de maonesa
picada d'all i joliver
oli, sucre,
sal, pebre i nou moscada

Un cop torrats els pebres i deixats refredar,
es pelen i es tallen a tires primes.

Salpebrau i posau un roi de llimona al
peix, l'enfarinau i el posau a fregir fins que estigui ben daurat.
El passau a una greixonera que pugui anar al forn. Per damunt
el peix hi posau les tires de pebre.

Dins el mateix oli de fregir el peix hi
rostiu la ceba tallada petita i les pastanagues. Quan ja sigui
cuit hi afegiu les tomàtigs tallades a trossos grossos i ho
deixau coure tot plegat a foc fluix. Ho salpebram, hi posam
un poc de nou moscada i una cullerada sopera de sucre. A
aquesta salsa la passam pel colador xinès i després s'hi
afegeixen les dues cullerades de maonesa i la picada d'all i
joliver. Fet això, la posam damunt la sirviola i els pebres i ho
posam a gratinar, dins el forn, uns deu minutets.

Aquesta recepta queda igualment bé amb
llampuga. No oblideu que sempre és millor emprar productes
de la temporada.

Maria del Carme Fuster

VETLLERIES

SON GUERGORI (1)

Això era un vespre devers les nou, quan ses tres Mallengues, llenguerudes llevaven sa pell a mig poble i a s'altre mig el passaven per sa rasadora; elles tres s'havien trobat a Ca Na Maria, com feien molts de dies.

Allà, a Ca Na Maria hi havia na Joana i també na Beleta que eren ses tres Mallengues. Sa reunió d'aquest dia des Trio Calaveras, era per si havien d'anar a sa vetleria de Son Guergori a passar sa vetlada com feien molts de vespres.

Allà na Joana hi tenia una bona amiga, na Maria Niva d'en Tomeu Moma, que havia convidat na Joana i ses dues amigues a vetlar aquell vespre; na Maria Niva aquell dia havia fet cocarrois an es seu home perquè li agradaven molt i aprofità que hi havia moltes bledes; però, quan pegava foc en es forn des corral sempre en feia un parrell de llaunades per es seu fill, en Tomeu Moma de na Sebastiana Pintora. En Miquel i n'Antònia d'en Jeroni Maletor feien una vega i d'aquesta manera també en feia per tots i així ja tenia es dinar i es sopar fet.

Na Maria Niva quan havia fet es cocarrois se trobava amb molts de tronxos de ses bledes i aquest vespre volia fer un parell de pellades d'alisos per enllepolir es vetladors; a l'any 40 no era qüestió de tirar res i havien d'aprofitar fins i tot es tronxos de ses bledes. Com sabeu, es tronxos són es capolls de ses bledes.

An ets alisos els fan des tronxos de ses bledes bollits i trossejats; una vegada freds, remolquen aquells trossos per dins ou i farina, allò ho posen a dins sa pella i així fan unes croquetes molt aplanades perquè sa pasta no s'aguanta, allò pareix com a moc; però frit i mullat en sucre... són boníssims.

Beleta: Ben fet, molt ben fet, si no ho feim així ho passarem ben puta, ara que no hi ha res per menjar p'enlloc, tanta sort de s'estraperlo, que així amb ell, noltros que no conram, al manco no passam fam i tenim qualche cosa per embrutar-mos es barram i, qui dies passa anys empeny.

En aquell temps hi havia tres classes de gent en es poble: es conrador, que era sa gent que a ca seva tenien finques per sembrar, uns en tenien més moltes, uns altres més poques, uns les tenien més bones i uns altres més xereques; però es qui conrava sempre collia qualche cosa per dur-se'n a ca seva per posar a damunt sa taula o per omplir ets escudellers des

rebot.

Es menestrals (fusters, ferrers, picapadrers, etc.): es que tenien un ofici, d'ell hi menjaven normalment bé, si trobaven coses per comprar.

Es jornalers: aquests en pegaren una panxada per omplir-se un forat de queixal... sa pell de sa panxa quasi la duien aferrada a s'esquena i a qualgun li podien fer una radiografia amb so cremalló des xigarro.

Beleta: Tanta sort de s'estraperlo, que així amb ell, noltros que no conram, almanco no passam fam.

Maria: Que no passam fam? això ho direu voltros dues que sabeu fer obra de pauma extra, a voltros vos va bé que els treis de tot als traginers, i teniu lo que heu de menester: arròs, sucre, cafe, farina, roba... i lo que sigui, a voltros no vos falta res. Però jo que només faig ventadors i senetxos, si no vaig un poc escotada quan passen... segons lo que els deman si no m'escot un poc... sempre em diuen que "s'asunto" està molt malament i amb sos civils a s'entrada des poble no poden passar res d'estraperlo, i que no tenen lo que els deman. Ara que si vaig escotada i me pos ses faldetes per damunt es genolls...no me'n falta de cafe i no en parlem si pos sa rotllana de sa llata a posta en terra a un costat meu, mitja braça lluny i llavonces quan ells són en es portal, quan entren, jo faig com que agafar sa rotllana, i per agafar-la jo m'aixanc una mica..., farina, "xicolati", arròs, roba, sucre i tot ho aconseguesc.

Joana: Deixau-vos de comèdies, deixau anar d'escots grossos amb ses baldengues a punt de sortir es mugró, deixau anar de mostrar sa lladriola d'en mig de ses cuixes i alertau a amollar es moix, que llavonces ets homes quan han partit i s'enfuriolen, sa calentura no els deixa aturar.

*He aconseguit aquest mig quilo de sucre sense fer res rar, i ara el mos endurem a sa vetleria de Son Guergori per ensucrar ets alisos, allà ca l'amo en Tomeu Maiol, **El Tigre**, com li diu es jovent, tota sa gent que vetla a ca seva, tant es de Can Culet, Can Miquel Verjo, es dos o tres Maiols i ses seves dones, na Maria Papa i na Francisca Galbis; en Jaume, en Tomeu i en Martí Ravell, en Tomeu Moma i na Maria Niva, madó Patrona, es de Cas Buc, on na Maria Salvatgina..., tots aquets són més llépols... jo crec que si els donavem cagallons de conill ben ensucrats o*

mullats de "xicolati" o mel... se'ls menjarien pensant que són confitets de pasco.

Beleta: Hala.. no diguis això !

Joana: Sí... confitets de pasco. Lo que hem de fer ara és partir, ja que estau convidades, perquè de nit, jo que som de Vila Nova, haver de pujar des cap d'avall de Vila Roja en aquelles hores... avui que no fa lluna haver de pujar tota sola amb so fanal.. I si me sortia qualcú... què faig jo tota soleta i allunyada de remeis ?

Maria: Saps si sabies que t'hagués de sortir en Tomeu Bufega no mos convidaries no. Ho sabem noltros dues que quan anàveu a collir oliva plegats te feia ses busques ben endins !

Beleta: Sí, jo crec que d'ell no quedares ambarassada perquè el Bone Jesús va trobar que eres massa jove i que s'infant no et cabria dins sa panxa.

Maria: Massa jove... això no té edat, quan et pica t'has de gratar, i per llevar-te sa picor... ui ! que és de bò si un altra t'hi posa ses mans...

Joana: Ala ! grosserotes que me fareu empegueir. I a vosaltres, que no vos agradaria que un home com en Tomeu vos posàs ses faldetes damunt es cap quan sou pes corral que llevau s'herba en es rosers ?

Beleta: Ai, no me'n parlis ! Jo, per mi, consentiria passejar durant nou mesos sa pell de sa panxa ben estirada, sempre que el pogués tenir un vespre a dormir, que en fariem de coses, en Tomeu i jo, sé ben cert que una nit la trobaria curta, ai! que en fariem de coses ! Vos imaginau una nit, jo i ell, dins aquell llit tan gran de sa padrina ?

Joana: Idò... que l'heu sentida a na Beleta ? Ala, jo que me creia que era una al.lota d'aquestes de mira'm i no en toquis. Aquesta mos ha sortit pitjor que ses pobleres, que diuen que es paupar no emprenya. Jo que me creia que ella no rompia mai un plat... Ala ! an aquesta no li fan gana ets alisos mullats en sucre, no, a ella lo que li agrada és una bona pastenaga, aquesta lo que fa no és rompre un plat, aquesta romp sa vaixella tota d'una vegada. Quin una amb na Beleta!

Maria: Deixa-la fer, Beleta, deixa-la fer, que na Joana només va a lo seu, que darrera d'ella no hi aplageràs res, ni d'aquests que tenen barba, ni dels que els pengem coses per baix de sa guixa... deixa-la fe, això sí, ella mos convida per anar a sa vetleria de son Guergori a menjar alisos mullats amb sucre i no podem dir que no.

Beleta: Jo bé ho trob que hi hem d'anar a menjar alisos.

Maria: Però... abans va estar una temporada que no mos convidava a vetlar a ca seva, quan tenia aquell carabinero tan guapo i ben fet, que vivia a s'escaleta de damunt ca seva.

Te'n recordes, Beleta, que es carabinero mos feia tanta gana a totes que es vespre el somiàvem ? Qui era de noltros que no somiava amb aquell vestit verd i aquella escopeta tan grossa que tenia ? Devia pegar un "tirs"! No mos convidava, no, na Joana; només el volia per a ella i, ben alerta a fer-ne part a ses altres, per molt amigues que fóssim! Quins tirs devia pegar aquella escopeta des carabinero !

Quan es carabinero estava de costes fent sa guardia noltros ho sabiem totd'una. Saps per què ? Perquè t'haviem de sofrir vetllar amb noltros,

pensativa, enyoradissa i malsofrida; però quan es carabinero no tenia servei... no et veiem es pèl Joana, no et veiem es pèl...

Beleta: Sí, però a na Joana qualcun altre l'hi mirava an es pèl i l'hi mirava per allà on el tenim totes ben rissat i amagat, que es sol no li arriba.

Aquest carabinero, a totes ses al.lotes des poble les feia anar de cul. Aquest jovenot que acabava de complir 25 anys i amb un metre vuitanta d'alçada, amb una paga assegurada des govern que acabava de guanyar sa guerra, aquest jovenot era sa il.lusió de totes ses al.lotes des poble.

Na Joana, que el tenia a s'escaleta de damunt ca seva, no el deixava ni per pa ni per salar, ella no consentia que ses altres li passassin davant.

Quan no estava de servei, a migdia sempre li tenia un plat de calent a punt, l'hi pujava per s'escaleta des corral i li deia que li sobrava; però... molts de dies l'hi havia fet a posta; patates fregides amb un ou... n'hi feia cada vespre. Hi havia qualche dia que no bastaven i na Joana esperava que s'ou caigués des cul de sa gallina per fregir-lo an es carabinero. D'aquesta eixida na Joana va posar sa lloca per no tenir problemes d'ous.

Joana: Venga, venga ! Deixau anar això, que voltros no pensau amb altra cosa. Que sou de grosseres ! Ja podeu anar a confessar-vos, dolentes, més que dolents ! Mirau que posar aquests falsos testimonis !

Maria: Falsos testimonis ? Noltros no posam res, noltros només deim que aquest carabinero te devia posar un bon testimoni, perque quan passava pes carrer amb aquells calçons tan estrets... totes el mos miraven amb aquell bony per baix de sa corretja. Totes el mos miràvem perque, o duia aquelles butxaques plenes de caramels i confits, o plenes de metles per trencar, o plenes de bessons de faves per torrar, o...

Beleta: Bessons de fava, bessons de fava... era lo que duia per allà aquell carabinero...

Joana: Voleu callar ! Re-cent punyetes sagrades, quines dues llamugues verinoses que m'han tocat ! Que voleu que vos retregui qualche cosa vostra, que no té punt de comparació amb lo meu ? Perquè tu, Maria, l'any passat s'altre... que no te'n recordes que t'estimaves més anar a vetlar a Ca Na Baiona sense noltros ? I, per què ? Perquè allà hi vetlava en Toni Baldufa, es missatge de l'amo en Tomeu Bou es carnisser. Què me'n dius d'aquesta ? No me diràs que en Toni no fos tan plantós com es carabinero !

Maria: Sí, però...

Joana: No hi ha perons que valguin ! Després de tot, es dia d'anar a donar faves darrera darrera es mul, s'arada i ell, voldria sebre què te donava en Toni, que es vespres, quan feien sa segona senya, tots dos sortieu an es carrer i amb s'excusa de comptar ses braces que tenia sa rotllana de sa llatra, cada vespre èreu es darrers que vos n'anàveu a jeure.

I, llavonses què, Marieta ? Passàveu el rosari ? o ell es posava a donar-te faves a tu ? eh ?

I tu, Beleta, val més que tenguis sa llengua dins sa boca, que de santa tu no hi tens res. Que m'has sentit ? No hi tens res. I si m'empipes un poc... ho diré, que dins sa teva boca t'hi has passat altres coses.

A Capdepera, des de principi de segle, quan posaren s'electricitat, fins devers l'any 1958, quan sa companyia GESA es va instal.lar aquí, es vespres, a les onze, feien sa primera senya per avisar sa gent que dins poc temps apagarien es llum, consistia en una apagada de tots es llums que durava un parell de segons i, després, a les onze i quart, feien la segona, i a mitja aturaven es motors de sa Central.

Sa gent des poble amb sa primera senya se preparava per anar-se'n a jeure, amb sa segona es colgaven an es llit i a dormir s'ha dit.

Joana: I tu, Beleta, val més que tenguis sa llengua dins sa boca, que si m'empipes...

Beleta: Què dius de pipes ?

Joana: Jo no parl de pipes, ets tu, que ets mal entenent, però si m'empipes...

Maria: Al.lotetes. que ho deixam fer ara que és poc ? i mos n'anam a son Guergori a remolcart ets alisos per dins es sucre i així al manco mos farem sa boca dolça.

Beleta: Si jo no he dit res ! És na Joana que tot ho agafa pes cap que crema. És veritat que hi ha caps que cremen ? A mi ja m'agradaria agafar-ne qualkun, però...

Maria: Deixeu-ho estar ara que és poc. Anem a fer-mos sa boca dolça.

Joana: No, si na Bel per encendre es foc...

Beleta: Si jo no he dit res ! És na Maria que ha mogut lo des carabinero.

Maria: Venga, que a tu si et deixen xerrar toques amb un dit en el cel. Anem aviat cap a sa vetleria que en

arribar ja tendran ets alisos dins sa pella.

Beleta: Sabeu què volia dir ? Ara ja no hi pensava, amb aquest rotlo que avui m'heu mogut.

Maria i Joana: I ara què mos vols dir, Beleta ?

Beleta: No res... no té importància. Idò només volia dir que estam convidades sa setmana que ve, per anar a sa vetleria d ca madó Pepita. En Joan Blai, es seu gendre, fa es café molto bò. M'ha dit que si hi anam posarà sa cafetera damunt es foc, i que si no li basta torrarà un poc d'ordi, i així, mesclat, n'hi aurà per a tothom.

Totes: Ala idò... fins la setmana que ve.

SEBASTIÀ FERRER "ES MALETER"

CARTES A Cap Vermell

Vos reproduim aquesta carta, en castellà, respectant totalment la seva ortografia. L'envia Yaroslav Manyko des d' Ucraïna, abans república de la extinta URSS i avui país independent. La carta està personalitzada amb el sr batle, com a representant del poble en general.

"Permitenme escribirle a ud. esta líneas. Yo soy de Ucrania, soy radioaficionado (mi indicativo UX5VL) y en su ciudad Cala Ratjada tengo un buen amigo mio-radioaficionado- sr. Antonio Garau (...).

Sr. Alcalde antemano pido disculpas por errores de gramatica y manera de que escribo, ya que mi español es solo autodidacto.

Ahora quiero decirle, sr. alcalde, que mi amigo Antònio en el año 1992 me envio por correos un paquete con ropa para niños sin saberme, sin saber nada sobre mi, sobre mi familia, mis hijos, nietos, solamente ante hicimos un QSO (contacto por radio), como hago muchisimos con otras estaciones de España y otros países.

Por nosotros esto ser una agradable e inesperada sorpresa y cuando yo confirmé al Antonio el recibo de este paquete, el enseguida nos envió otra remesa de unos paquetes despues otra y otra alguna con ropa como para niños tanto y para adultos otros con productos de alimento y asi hasta hoy nos ha enviado muchisimos paquetes.

Sr. Alcalde, aqui en estos ultimos años pasamos bastante mal tiempo, con problemas

economicas, y sr. Antonio no0s hace gran ayuda a nuestra familia y a nuestros vecinos.

A pesar que esta muy ocupado (lo sabemos bien) para mantener su negocio todos los domingos me llama por la radio y asi nos encontramos por "antenas", se interesa por nuestros problemas, sobre salud de familia etc.

En su carta y por radio que muchas cosas (prendas de vestido) le traigan sus vecinos, sus amigos, especialmente para enviarlas a nosotros.

Sr. Alcalde, no podemos encontrar las palabras para agradecerle a Antonio, su familia y todos ciudadanos de Cala Ratjada y Capdepera, lo hacemos con nuestros sinceros sentidos de corazón y alma, y me agradaria mucho que la gente de su ciudad y comarca, podresen saber por esta gran bondad de Antonio y sus vecinos.

Por eso ruego a usted si es posible hacer una publicación en algun periodico local a traves de algun otro modo de comunicaciones , algunas lineas de esta carta, para agradecerle a Antonio y todos ciudadanos y desearles buena salud y mucha, mucha felicidad.

Le agradezco a ud. sr. alcalde por su atencion al leer esta carta.

Con respeto "

12.02.1994

**Yaroslav Manyko
Svalyava- Ucrania**

I^a Setmana Cultural del C.P. S'Alzinar de Capdepera

Durant els darrers dies del mes d'abril una laboriosa i ben organitzada setmana cultural es desenvolupà a l'escola de Capdepera, per a nins de tres fins a setze anys. Algunes d'aquestes activitats foren desenvolupades conjuntament per tota l'escola, els més grans ajudaven als més petits i això creà un bon clima de convivència social, reflectida en una de les més importants, la de l'educació per la PAU, així com també un dia de motivació per la conservació de la naturalesa. Altres activitats van ser de grups petits a l'aula, aplicant alguns dels coneixements que es treballen durant el curs: tallers de música, gravació de programes de radio, interpretació del llenguatge d'imatges, confeccions de murals, representacions teatrals i esportives.

Malgrat pot pareix que les activitats no tenien res a veure amb l'escola, creiem que la pràctica d'aquesta setmana ens demostra dues coses:

-La primera que ens apropa a tot el món cultural que és o hauria d'estar molt per damunt del món econòmic i formar part de l'interès social.

-L'altre ens demostra la possibilitat que tenim d'aplicar els continguts que el nin aprèn diàriament a l'escola a fets reals, amb una motivació més atractiva que les que ens ha ofert fins ara l'escola tradicional.

Després d'aquesta positiva experiència volem animar, a la gent que estima el món de la cultura, a que dugui a terme activitats que potenciïn la cultura entre els nins, que són els que necessiten conèixer-la.

Fent Llatra a les aules

Grafitis al pati

Encadenament per la Pau

L'Única comunió.

Molts de lectors recordaran com fa vint anys, pel simple fet d'obrir els ulls a la vida dins l'Estat Espanyol, un naixia pràcticament catòlic, encara que no sempre era un catòlic practicant. L'ambient que es respirava a la família, a les escoles i dins la vida social era de creença o de fe generalitzada; encara que la religió moltes vegades era acceptada per imposició si més no, per tradició, però sense ser assumida de forma personal i responsable. Això en general.

Vingué la democràcia i amb ella el canvi i, amb bona hora, arribà també la llibertat religiosa. Des de llavors ençà cadascú practica la religió que vol, un nombre poc considerable de ciutadans no en té cap, i altres es declaren agnòstics o ateu. Tot això és ben legítim i legal i normalment totes les postures en aquest camp són respectades per tothom.

El conflicte es crea quan, entre els catòlics, es comencen a posar emperons: "som creient però no practicant", "crec en Déu però no en l'Església", etc.etc. Ja sé que no podem creients "químicament purs", però el biaix és massa gros entre els feels que intenten viure de forma coherent la seva fe i aquells que es declaren catòlics però viuen la religió al seu aire i s'acosten a l'Església en comptades ocasions.

Un sector de l'Església, al manco de capellans, anomenen an aquestes persones els creients de les "quatre estacions". S'acosten a l'Església amb motiu de demanar el baptisme i la primera comunió pel fill, a l'hora d'acompanyar-lo a l'altar pel casament i a l'hora d'assistir al funeral del pare o la padrina, i punt.

Aquesta pràctica està molt estesa avui a la nostra societat i en conseqüència els capellans i catequistes tenen la sensació de "fer retxes dins s'aigo", sobre tot quan preparen els pares en la catequesi prebaptismal i de primera comunió. "Es que tenim tots els elements en contra -em comentava un amic- a la família no se resa, els al.lots no saben ni el parenostre, hi ha una despreocupació pel fet religiós, els pares miren la catequesi com una cosa que s'ha de passar... però a l'hora d'estrenyer tots volen que els fills facin la primera comunió".

Quan preguntes als pares els motius pels que demanen la primera comunió solen dir "ja li toca perquè té nou anys", "si no combrega ara pareixerà una novia", "a dins ca nostra sempre s'ha fet així".

Els elements socials que acompanyen la primera comunió tampoc ens ajuden gens. El que se sol mirar en primer lloc és el restaurant, un d'aquests que posen un rètol publicitari "se hacen bautizos, bodas y comuniones" (Hi ha motiu per denunciar-los, diu el rector d'un poble). Després es contracta el fotògraf pel reportatge i el video. Llavors hi ha el vestit, les joies i els regals i el "todo para el día más feliz de su hijo " de les cases comercials, i així anam.

Volguem o no, tots aquests elements ofeguen la petita llavor i sovint converteixen en festa d'adults el que hauria d'ésser una celebració de fe i d'amics.

I arriba el dia de la primera comunió; es fa el "show" (perdó, el sagrament) i el nin o la nina - al manco bastants d'ells - reben no la primera comunió, sinó l'única comunió perquè ja no tornaran altre diumenge a participar de l'eucaristia; que jo sàpiga, primera comunió diu relació amb segona i tercera....

Ens hauríem de preguntar a veure si quan donam l'Eucaristia a uns infants que no ofereixen cap tipus de garantia de continuïtat si no minusvaloram aquest sagrament. Tots estam d'acord que l'Eucaristia és una cosa seriosa i que exigeix una fe, uns coneixements, unes actituds.... Si la donam amb tantes rebaixes, no la minusvaloram ?

I no culpem els infants. ¿Com pot un nin anar a missa els diumenges si els seus pares no hi van ni el dia de Pasqua; si se pensa que l'hòstia és una paraulota i si quan li demanen on combrega diu que "a cal dimoni"? (restaurant d'Algaida).

Crec que és fa ben necessari agafar la granera i adresar un poc la casa. No us sembla?

Per no acabar amb mal gust de boca vos diré telegràficament quatre coses ben positives que he descobert amb motiu de les primeres comunions. Aquestes ens ofereixen:

- * L'oportunitat de fer una catequesi seriosa als pares.

- * La possibilitat de replantejar-nos la forma com feim la catequesi.

A rel de la primera comunió he vist.

- * Al.lots que s'han engrescat i han continuat participant a la catequesi.

- * Pares que s'han replantejat la seva fe i s'han integrat de forma coherent dins la comunitat cristiana.

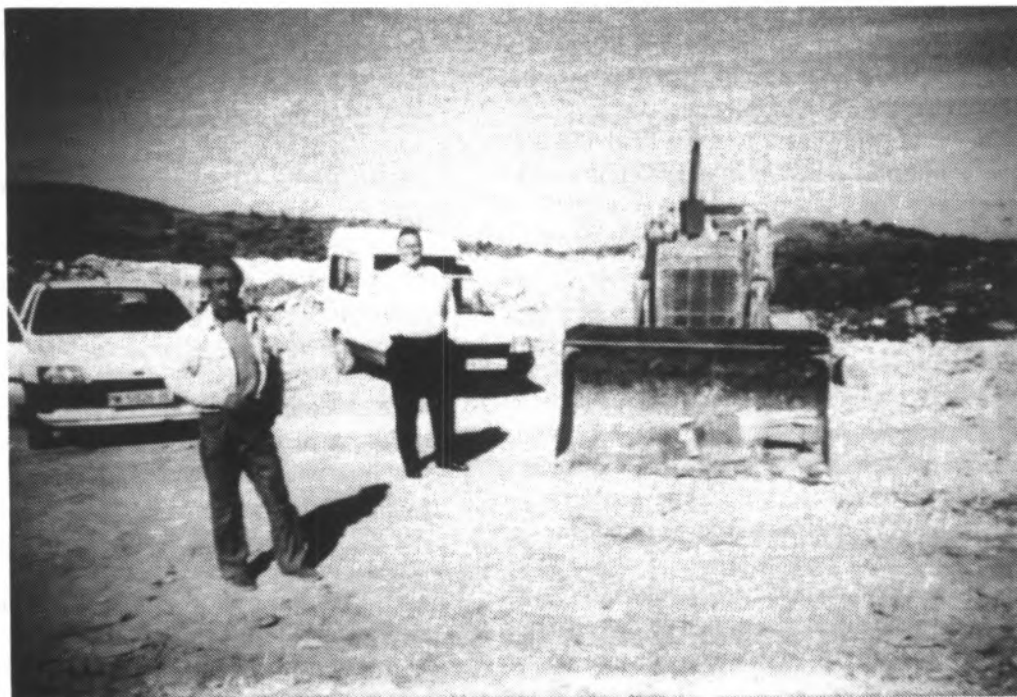
Aquí també és vàlid afegir allò que solen dir les catequistes "Qualque cosa queda".

DE LA JUSTÍCIA EN BROLLA LA PAU
DE LA MORT EN FLOREIX LA VIDA

Un per aquesta foto

Aquesta fotografia , presa al femer de Sa Mesquida, ens ofereix dues perspectives, dues formes de tractar la greu qüestió dels fems al nostre municipi, personalitzades en els seus protagonistes.

Al primer plà troban D. Antònio, l'encarregat de controlar l'abocador on van tots els residus urbans que generam. Al darrera l'empresari alemany, sr. Keske que preten construir un a planta de tractament i reciclatge dels residus sòlids.

Passat i futur es trobaren a Capdepera. Ara estam a la cruïlla del present. Cap a on prendrem? Cap al reciclatge i la selecció en el origen dels fems, com sembla lògic i necessari, o pel contrari triarem - o triaran - l'incineració, com defensen les autoritats autonòmiques. El que sembla segur és que no podem continuar com aleshores, agreujant un problema i allargant la solució. A Capdepera s'ha donat una passa , amb la reunió de batles i representants de municipis que semblen partidaris del reciclatge, cap a la solució.

EN COS DE CAMISA

Especlorum-progressio ha estat l'encíclica governamental al llarg dels darrers deu anys i que ara fa aigua pels quatre costats. Quina serà la próxima ?

ASSEMBLEA

per a la creació
de l'associació cultural
"Cap Vermell"

Convocam a tots els interessats en
participar-hi, especialment els
col.laboradors, amics i lectors de
la revista

dissabte, 21 de maig a les 17,30 h.
al local de Capdepera Ràdio

Cossetes

De sobte, Sant Pancraç visità Capdepera i llurs cases totes. Benvinguda visita per a temps de crisis i incerteses!

En una breu i engrescadora convidada se'ns ofería la possibilitat d'adquirir la medalla del sant i descarregar en ella la nostra energia negativa, és a dir, els nostres dolors, els nostres problemes i els nostres signes de mala sort. Altrament, amb la medalla podríem -podem- fer que les coses millorassin pel que fa a salut, treball i doblers.

Dues conclusions:

- Rubio, Roldan, Alberó, Solchaga i Corcuera no deuen tenir la medalla de Sant Pancraç.

- La millora econòmica més factible, si es compra la medalla, deu ser per a "Aguilor" (Artesania Religiosa), com a fabricant.

M'agradaria que els compradors gabellins em donassin noves de la pluja de gràcies rebudes del sant del juevert, ja que en duc arxiu. En quedaré reconegut.

Pixatinters

(AL DORSO)
SALUD, TRABAJO Y DINERO

ESPORTS

judo

El Judo Renshinkan triunfa en el Primer Torneig Internacional de Judo Vila d'Andorra.

Aconsegueix un primer, un segon i un tercer classificats.

El darrer cap de setmana del mes d'abril, el Judo Renshinkan estigué present en el petit país dels Pirineus, on es celebrà el "I Internacional de Judo Vila d'Andorra la Vella". Prop de cent participants prengueren part en aquest torneig en representació dels clubs Ginnic (Itàlia), Judo 81 (França), Ramonville (França), Lavaur (França), A.D. Valdemoro (Madrid), Dinàmic, Masnou Aspa, Santa Coloma de Gramanet, Esport 7 (Barcelona), Comú Sant Julià (Andorra), i Renshinkan (Mallorca), a més del club amfitrió, l'Hantei.

El Renshinkan presentà un equip totalment júnior dins una competició sènior absoluta, i així i tot s'obtingué un gran èxit en aconseguir una medalla d'or, una d'argent i una altra de bronze, i a més dos quintos llocs. Els seus representants foren els següents: Categoria Femenina.- Magdalena Massot i Pilar Perelló. Categoria Masculina.- Guillem Riera, Xisco

Llull, Santi Espiritusanto i Miquel Sancho.

Magdalena Massot fou qui se'n duugué la medalla d'or de la seva categoria, Guillem Riera, la plata, i Pilar Perelló, el bronze. Xisco Llull i Santi Espiritusanto perderen en disputar la medalla de bronze i es classificaren en quint lloc.

L'actuació fou la següent. Magdalena no va tenir problemes i va vèncer a les seves rivals amb autoritat, de "ippon". Pilar, guanyà a les dues primeres rivals i perdé la final davant una representant francesa. Els representants masculins ho tengueren més difícil, aconseguint malgrat tot els destacats llocs que s'ha dit.

IMATGES DEL NOSTRE PATRIMONI

Molí d'en Prebe

Aquest molí es el més recent de tots; es construí a finals del segle passat. També ha estat el darrer en deixar de funcionar.

Pel fet d'estar ben comunicat i aprop de la zona turística ha sofert importants obres d'acondicionament poc respectuoses amb les originals característiques del molí. La maquinària ha estat desmantellada i les peces es troben en part abandonades per diversos indrets.

Actualment es troba en venda.